

EL CANVI DE SEGLE. CRONOLOGIA.

Presentació

Les dècades a cavall entre els segles XIX i XX van testimoniar canvis profunds derivats de la societat sorgida del procés de la industrialització. Canvis a nivell tecnològic, científic i sociopolític, que a Catalunya tingueren un significat particular respecte la resta d'Espanya, atès que es produïren en el context d'un procés industrial. Per això, els corrents d'innovació científics i tecnològics van arrelar amb força i van establir les bases de l'assentament i el redreçament de la medicina catalana. La reivindicació d'una autonomia i la creació d'institucions, com la Mancomunitat de Catalunya, van fer possible desenvolupar polítiques científiques de marcat caire innovador i social.

El DOCUMENT 1 presenta una cronologia lligada a la medicina (ACTIVITAT 1) que permet aproximar-se a fets importants lligats a la ciència mèdica. El DOCUMENT 2 presenta dues personalitats importants per valorar el paper de les individualitats en aquest moment científic (ACTIVITAT 2) i, finalment, el DOCUMENT 3 presenta un seguit de fets lligats a la Història de Catalunya que ajuden a comprendre la situació político-social d'aquest període (ACTIVITAT 3).

DOCUMENT 1

Cronologia lligada a la ciència mèdica

1714-17. Supressió dels Estudis Generals (antigues universitats catalanes) i creació de la Universitat de Cervera: supressió de la Facultat de Medicina i del Col·legi de Doctors en Medicina de Barcelona.

1760. Creació del Reial Col·legi de Cirurgia de Barcelona per Pere Virgili a l'Hospital de la Santa Creu, al carrer del Carme de Barcelona: antecedent de la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona restaurada.

1843. Creació de la Facultat de Medicina.

1857. Llei Moyano. Llei d'Instrucció Pública centralitzadora i uniformitzadora.

1886/87. Creació del Laboratori Microbiològic Municipal de Barcelona, dirigit fins el 1905 pel Dr. Ferran i Clau i a partir de 1905 pel Dr. Ramon Turró.

1887/1906. El Laboratori de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya crea els laboratoris de bacteriologia (1887), el d'histologia (1904) i el d'anàlisi química aplicada a la clínica (1906) dedicats a l'ensenyament.

1887. Santiago Ramón y Cajal es nomenat catedràtic d'histologia a la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona, càrrec que va exercir fins 1892, any en què es trasllada a Madrid.

1902. I Congrés Universitari Català. Es demana un grau d'autonomia més gran per a la Universitat catalana.

1906/07. Trasllat de la Facultat de Medicina a la nova seu del carrer Casanova. Inauguració de l'Hospital Clínic.

1907. Creació de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC)

1911. Creació de la Secció de Ciències de l'IEC.

1912. Creació de la Societat de Biologia de Barcelona

1917. Creació de l'Escola d'Infermeres-auxiliars.

1918. Creació del servei d'Assistència Social de Tuberculosos

1918. II Congrés Universitari Català.

1920. Creació de l'Institut de Fisiologia, a instància del Dr. August Pi i Sunyer.

1931. Marie Curie visita Barcelona.

Activitat 1. Pautes de treball

El Document 1 presenta un llistat de fets, ordenats cronològicament, importants per a la ciència mèdica i que permeten respondre a les següents qüestions:

Quines funcions va tenir el Col·legi de Cirurgia al llarg del temps? Podeu buscar la informació al web de la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona <http://www.ub.edu/medicina/presentacio/historia.htm>

Contra quina llei centralitzadora es manifesten els Congressos universitaris catalans?

Quins laboratoris es van crear entre 1886 i 1906? Quins avantatges van aportar a la medicina? Podeu consultar en el portal l'exposició virtual.

El 1907 es crea l'Institut d'Estudis Catalans. Què va representar per la cultura i la ciència catalana? Veure la web <http://centenari.iec.cat/>

Quines van ser les bases del canvi en la medicina catalana? Podeu consultar en el portal l'exposició virtual.

Document 2. Científics capdavanters

Ramón y Cajal amb alguns metges de l'escola barcelonina a final del segle XIX.

Visita de Marie Curie a Barcelona.

Activitat 2. Pautes de treball.

Santiago Ramón y Cajal i Marie Curie, són dues figures que van destacar per la seva excel·lència científica per la qual van obtenir el reconeixement internacional més important.

Quin va ser el premi que van rebre? Per què es va crear aquest premi?. Cerca informació sobre aquest premi.

En què va destacar Santiago Ramón y Cajal? Quina vinculació va tenir amb la Facultat de medicina de Barcelona?

En quina branca de la ciència va destacar Marie Curie? Quina aplicació mèdica va tenir el seu descobriment? Algun membre més de la seva família va obtenir el mateix premi? Podeu buscar informació a: <<http://ca.wikipedia.org/wiki>>.

Document 3. Cronologia de fets polítics i socials importants a la Catalunya de final del segle XIX i primer terç del segle XX.

1885. Presentació del *Memorial de Greuges* al rei Alfonso XII

1888. Exposició Universal de Barcelona

1898. Pèrdua de les darreres colònies espanyoles d'ultramar

1892. *Bases de Manresa*

1894. Creació de la Companyia d'Electricitat, que va construir les primeres centrals hidroelèctriques pirinenques

1897. Fundació de l'Electroquímica de Flix

1901. Fundació de la *Lliga Regionalista*

1904. Fundació de l'empresa d'automòbils *Hispano-Suiza*

1905. Inauguració de la línia de tren Sarrià-Barcelona, la primera electrificada d'Espanya

1906. Constitució de Solidaritat Catalana

1906. I Congrés Internacional de la Llengua Catalana

1909. Fets de la Setmana Tràgica

1912. Fundació de Catalana de Gas i Electricitat

1914. Constitució de la *Mancomunitat de Catalunya*

1923. Cop d'estat del general Primo de Rivera a Barcelona

1925. Dissolució de la *Mancomunitat de Catalunya*

1929. Inauguració del metro de Barcelona

1929. Exposició Internacional de Barcelona

1931. Proclamació de la II República espanyola

1931. Fundació d' *Esquerra Republicana de Catalunya* (ERC)

1931. Macià proclama la República Catalana dins de la República Federal Espanyola, convertida tres dies més tard en *Generalitat de Catalunya*

1932. Les Corts espanyoles aproven l' Estatut de Autonomia de Catalunya

1932. Eleccions al Parlament de Catalunya

1932. Francesc Macià, president de la Generalitat

Activitat 3. Pautes de treball.

Aquesta cronologia permet analitzar alguns fets importants de la història de Catalunya a cavall entre el segle XIX i el segle XX.

Alguns d'aquests fets tenen a veure amb els canvis tecnològics i socials propis d'una societat industrial. Seleccionar-ne tres i raonar perquè van ser importants.

Seleccionar tres fets importants relacionats amb la política catalana, raonant la seva importància.

Quina relació hi ha entre el Memorial de Greuges, les Bases de Manresa i la Mancomunitat de Catalunya?

Quin paper va tenir la Mancomunitat de Catalunya en la modernització de Catalunya? Quins van ser els seus presidents?

Vegeu: <http://ca.wikipedia.org/wiki/Mancomunitat_de_Catalunya>

Què va significar el cop d'estat de Primo de Rivera per a les institucions catalanes?

Quins partits polítics catalans apareixen en aquest període? Què tenien en comú? Què els diferenciava?

Què va representar l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de 1932?